

Anadolu Kardiyoloji Dergisinin 2003 Mart Sayısı Hakkında

Anadolu Kardiyoloji Dergisi'nin 2003 Mart sayısında (Cilt:3, Sayı:1) Türkçe olarak yayınlanmış olan üç orijinal araştırmanın her üçü de oldukça ilgi çekici olup güncel konularla ilgili önemli soruları yanıtlamaya yardımcı olmaktadır. Bu çalışmalardaki istatistiksel yöntemlerle ilgili bazı noktalar dikkatimi çekmiştir.

Çağlı ve ark.'ın "Yaşlılarda Koroner Arter Cerrahisi ve Fast Track Protokolü" ile ilgili çalışmalarının (1) 1. tablosunda kategorik verilerin varlığına ve yokluğuna göre ayırıp değerleri verilmiştir. Oysa yazarların kullandıklarını ifade ettikleri ki-kare ve Fisher'in kesinlik testlerine göre kategorik değişkeninin varlığı ve yokluğundaki p değerleri her zaman birbirine eşittir. Dolayısıyla, örneğin A ve B grupları arasında kıyaslama yapılırken kullanılmış olan kronik obstruktif akciğer hastalığı (KOAH) var, $p > 0.05$; KOAH yok, $p > 0.05$ şeklindeki bir ifade uygun görünmemektedir. Aynı tabloda A grubundaki ("fast track" grubu) erkek ve kadın hasta sayılarının toplamı bu gruptaki toplam hasta sayısı olan 50'den 10 fazladır. Ayrıca bu çalışmada tüm p değerleri $p > 0.05$ veya $p < 0.05$ şeklinde belirtilmiştir. Oysa, örneğin yazarların da kullandıklarını ifade ettikleri ki-kare testi ile (devamlılık düzeltmeli) A ve B gruplarındaki miyokard infarktüsü sıklığı kıyaslandığında p değeri 0.00029 olarak hesaplanmaktadır. Dolayısıyla yazarların bu ve bazı diğer kıyaslamalar için kullandıkları $p < 0.05$ ifadesinin $p < 0.001$ ile değiştirilmesi daha doğru ve aydınlatıcı olacaktır. Ayrıca çalışmanın yöntem bölümünde "Fisher's exact test", hatalı olarak Fisher extract testi şeklinde belirtilmiştir.

Tümüklü ve ark. (2) "Koroner Anjiyoplasti Sonrası Doku Doppler'i Uygulaması" ile ilgili çalışmalarında istatistiksel ilişkiler ve grup içi analizler için "Wilcoxon's signed rank" testini kullandıklarını ifade etmişlerdir. İstatistik biliminde ilişkiler korelasyon ve regresyon analizleri ile incelenmektedir ve "Wilcoxon testi" sadece grup içi kıyaslamada kullanılan bir yöntemdir (3). Öte yandan yazarların kullandıklarını ifade ettikleri "paired t test- eşleştirilmiş t testi" de grup içi analizler bölümünde belirtilmelidir. Ayrıca çalışmanın 2. tablosunda yer alan $p = 0.000$ ifadesi her ne kadar yazarların kullandıkları SPSS programının çıktılarında yer alabiliyor olsa da

makalelerde kullanımı rastlanılan bir durum değildir ve $p < 0.001$ ifadesi ile değiştirilmesi daha uygun olacaktır.

"Renal arter darlığında stent uygulaması" ile ilgili çalışmada (4), istatistiksel analiz bölümünde belirtilmiş olan "Kruskal - Wallis testi", "Mann-Whitney testi", ve "Bonferroni düzeltmesi" hatalı olarak, sırayla, "Kruskal -Nallis" testi, "Monn-Whitney testi" ve "Bonferroni düzeltmesi" şeklinde ifade edilmiş veya bu şekillerde basılmıştır.

Türkçe makalelerdeki bu hususlara karşıt olarak aynı sayının İngilizce makalelerinde bu tarz eleştirilere açık olabilecek belirgin noktaların olmaması (Tavlı ve ark.'ın İngilizce olarak hazırlanmış makalelerindeki (5) tablolarda kardiyak indeksin Türkçe birimlerle ifade edilmesi dışında) düşündürücüdür.

Yazarların ve hakemlerin yukarıda belirttiğim tarzdaki unsurlara daha fazla özen göstermeleri, Index Medicus'a girmesinden mutluluk duyduğumuz AKD'nin "Citation Index" hedefine ulaşmasında katkıda bulunacağını düşünüyorum.

Saygılarımla

Dr. İlke Sipahi
İstanbul Üniversitesi
Kardiyoloji Enstitüsü, İstanbul

Kaynaklar

1. Çağlı K, Uncu H, İşcan Z ve ark. Koroner arter cerrahisi uygulanan yaşlı hastalarda "fast track" protokolünün etkinliği. Anadolu Kardiyol Derg 2003; 3: 8-12.
2. Tümüklü M, Kayıkçıoğlu M, Aliyev E, Çınar ÇS, Soydan İ. Koroner anjiyoplasti sonrası erken dönemde mitral diyastolik akım ve her iki ventrikül bazal bölge doku Doppler bulgularındaki değişikliklerin değerlendirilmesi. Anadolu Kardiyol Derg 2003; 3: 16- 23.
3. Field A: Discovering statistics using SPSS for Windows. London: SAGE; 2000. p. 54.
4. İlkay E, Yavuzkır M, Dağlı N, Akbulut M, Karaca I, Arslan N. Renal arter darlığı saptanan hipertansif hastalarda renal artere stent uygulaması: Dokuz aylık takip sonuçları. Anadolu Kardiyol Derg 2003; 3: 2 - 7.
5. Tavlı T, Göçer H. The effects of handgrip stress test on hemodynamic parameters before and after cilazapril treatment in patients with heart failure. Anadolu Kardiyol Derg 2003; 3: 38-42.

Yazarın Yanıtı

Sayın Editör

Yoğun bakımımızda hastalarımız için ekstübasyon kriterleri; hemodinamik, pulmoner, metabolik ve nörolojik stabildedir. Genellikle kliniğimizde gelenekselleşen kurallar dahilinde hastalar yıllardır 12. saatten sonra ekstübe edilmiştir. Dolayısıyla da buna paralel olarak yoğun bakım çıkışı ve taburculuk uzamaktadır. Hastaların yoğun bakımda uzun kalmalarının en önemli sebeplerinden biride memleketimizin yıllardır uzayan ve çözümlenememiş sosyal nedenleridir. Bunlardan en önemlilerinden biri hastanemizde preoperatif yatış süresinin ortalama 10.günden fazla oluşu ve "ayaktan tetkiklerin hazırlanıp yatış yapılma" programının rahat yürütülememesinden dolayı postoperatif servis yataklarının hızlı boşaltılmamasıdır. "Fast Track" protokolü ile ilgili çalışmaya başladığımızda ilk 6 saatlik ekstübasyon hedefi bile , bizim gibi köklü ve geleneklerin ön planda olduğu bir merkez

için oldukça kısa süreydi. Ancak bu protokolün ilk uygulanması ve uygulanabilirliğinin kendi tecrübemiz dahilinde gösterilebilmesi için oldukça seçici ve tedbirli davranılmaya gayret edildi. Tabii ki "Fast Track" protokolünün ismine uygun olarak, oldukça erken ekstübasyonlar ve hızlı transferler bundan sonraki hedefler olmalıdır. Ancak ilk denemelerdeki hassasiyetler göz ardı edilmemelidir. Ayrıca her iki çalışma grubundaki vakaların ameliyatları farklı cerrahi ve perfüzyon ekiplerince , yine postoperatif takipleride farklı ekiplerce gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla bu etkenler istenilen sonuçların ortaya çıkamamasının önemli sebeplerindendir.

Yazımıza göstermiş olduğunuz ilgiye ve yapıcı eleştirilere, çalışma arkadaşlarımla beraber teşekkür ediyorum.

Op. Dr. Kerim Çağlı
Ballıbaşa Sok. Bal Apt.No:80/17
Seyranbağları/Ankara

Prof.Dr.İstemi Nalbantgil (Nurhan Balım)